

Literatuur bij hoofdstuk 4 : De spanning tussen gemeenschap en individu

- Ariès, Philippe, *Centuries of childhood. A social history of family life* (New York 1960; oorspr. Parijs 1960)
- Barron, C.M., *London in the later Middle Ages. Government and people, 1200-1500* (Oxford/New Haven 2004)
- Bavel, Bas van & Jan Luiten van Zanden, 'The jump-start of the Holland economy during the Late-Medieval crisis, c.1350-c.1500', *Economic History Review*, 57 (2004) 503-532
- Berkel, Klaas van, *In het voetspoor van Stevin. Geschiedenis van de natuurwetenschap in Nederland 1580-1940* (Meppel 1985)
- Berkel, Klaas van, *Citaten uit het boek der natuur. Opstellen over Nederlandse wetenschapsgeschiedenis* (Amsterdam 1998)
- Berkel, Klaas van, 'The Dutch Republic. Laboratory of the Scientific Revolution', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden/The Low Countries History Review*, 125 nos.2-3 (2010) 81-105
- Bingener, A., G. Fouquet and B. Fuhrmann, 'Almosen und Sozialleistungen im Haushalt Deutscher Städte des späten Mittelalters und der frühen Neuzeit', in: P. Johanek (red.), *Städtische Gesundheits- und Fürsorgewesen vor 1800* (Keulen, Weimar en Wenen 2000) 41-62
- Bin Wong, Roy, *China transformed. Historical change and the limits of European experience* (Ithaca 1997)
- Black, A., 'Concepts of civil society in pre-modern Europe', in: S. Kaviraj & S. Khilnani (red.), *Civil society. History and possibilities* (Cambridge 2001) 33-38.
- Black, A., *Guild and state. European political thought from the twelfth century to the present* (New Brunswick 2005)
- Black, C.F., 'The development of confraternity studies over the past thirty years', in: N. Terpstra (red.), *The politics of ritual kinship. Confraternities and social order in early modern Italy* (Cambridge 2000) 9-29
- Blauert, A., and G. Schwerhoff, *Kriminalitätsgeschichte: Beiträge zur Social- und Kulturgeschichte der Vormoderne* (Konstanz 2000)
- Blickle, Peter, *Kommunalismus. Skizzen einer gesellschaftlichen Organisationsform. dl. 2: Europa* (München 2000)
- Blockmans, W.P., 'Corruptie, patronage, makelaardij en venaliteit als symptomen van een ontluikende staatsvorming in de Bourgondisch-Habsburgse Nederlanden', *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, 11 (1985) 231-247
- Blockmans, W.P., and R. van Uytven, 'Constitutions and their application in the Netherlands during the Middle Ages', *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 47 (1969) 399-424
- Bogaers, L., *Aards, betrokken en zelfbenuust. De verwevenheid van cultuur en religie in katholieke Utrecht, 1300-1600* (Utrecht 2008)
- Boone, M., *Geld en macht. De Gentse stadsfinanciën en de Bourgondische staatsvorming (1384-1453)* (Gent 1990)
- Boone, M. e.a., 'Introduction: citizenship between individual and community, 14th-18th centuries', in: M. Boone and M.R. Prak, *Individual, corporate and judicial status in European cities (late middle ages and early modern period)* (Louvain/Apeldoorn 1996) 3-10
- Bos, Sandra, 'Uyt liefde tot malcander'. *Onderlinge hulpverlening binnen de Noord-Nederlandse gilden in internationaal perspectief (1570-1820)* (Amsterdam 1998)
- Boulton, J., *Neighbourhood and society. A London suburb in the seventeenth century* (Cambridge 1987).
- Bourdieu, P., 'Rethinking the state. Genesis and structure of the bureaucratic field', *Sociological Theory*, 12 (1994) 1-19

- Briels, J.G.C.A., *Zuidnederlandse immigratie in Amsterdam en Haarlem omstreeks 1572-1630* (Utrecht 1976)
- Brodman, J.W., *Charity and welfare. Hospitals and the poor in medieval Catalonia* (Philadelphia 1998)
- Burg, M. van der, *Nederland onder Franse invloed. Culturele overdracht en staatsvorming in de napoleontische tijd, 1799-1813* (Amsterdam 2009)
- Burke, Peter, *Popular culture in early modern Europe* (New York 1978)
- Burke, Peter, *The European Renaissance. Centres and Peripheries* (Oxford, 1998)
- Burke, Peter, *A social history of knowledge. Vol. I, From Gutenberg to Diderot*, vol.II, *From the Encyclopédie to Wikipedia* (Cambridge 2000-2012)
- Carlier, M., 'Solidariteit of sociale controle? De rol van vrienden en magen en buren in een Middeleeuwse stad', in: M. Carlier e.a. (eds.), *Hart en marge in de laat-middeleeuwse stedelijke maatschappij. Core and periphery in late medieval urban society, Coeur et marge dans la société urbaine au bas Moyen Âge* (Louvain 1997) 71-91
- Carmichael, S.G., A.de Pleijt, J.L.van Zanden, en T.de Moor, 'The European Marriage pattern and its measurement', *Journal of Economic History* 76(1) (2016), 196-204
- Cavallo, S., *Charity and power in early modern Italy. Benefactors and their motives in Turin, 1541-1789* (Cambridge/New York 1995)
- Chittolini, G., 'The private, the public and the state', *Journal of Modern History*, 67 (1995) 34-61
- Clark, Gregory, *A farewell to alms. A brief economic history of the World* (Princeton/Oxford 2007)
- Clark, Peter, *British clubs and societies. The origins of an associational world 1580-1800* (Oxford 2000)
- Clark, Peter, *European cities and towns, 400-2000* (Oxford 2009)
- Cohen, Floris, *De herschepping van de wereld. Het ontstaan van de moderne natuurwetenschap verklaard* (Amsterdam 2008)
- Collective action:: <http://www.collective-action.info/debates-why-study-these-institutions>
- Cools, H., *Mannen met macht. Edellieden en de moderne staat in de Bourgondisch-Habsburgse landen (1475-1530)* (Zutphen 2001) 99-117.
- Cooney, M., 'The privatization of violence', *Criminology*, 41 (2003) 1377 – 1407
- Corbin, Alain, *Le Miasme et la Jonquille. L'odorat et l'imaginaire social, XVIIIe-XIXe siècles* (Parijs 1986)
- Cunningham, Andrew & Ole Peter Grell (red.), *The four horsemen of the Apocalypse. Religion, war, famine and death in Reformation Europe* (Cambridge 2000)
- Dabhoiwala, Faramerz, *The origins of sex: a history of the first sexual revolution* (Oxford 2012).
- Dauids, Karel & Jan Lucassen (red.), *A miracle mirrored. The Dutch Republic in European perspective* (Cambridge 1995)
- De Bary, Wm. Theodore & John W. Chaffee (red.), *Neo-Confucian education: The formative stage* (Berkeley 1989)
- Decavele, J., 'De gebuurten tot omstreeks 1800', in: J. Decavele (red.), *Gebuurteleven en dekenijen in Gent, 14de-20ste eeuw* (Gent 1992) 10-52
- Deceulaer, H., *Pluriforme patronen en een verschillende snit. Sociaal-economische, institutionele en culturele transformaties in de kledingsector in Antwerpen, Brussel en Gent, 1585-1800* (Amsterdam 2001)
- Dekker, R.M., 'Arbeidsconflicten in de Leidse textielindustrie', in: H.A. Diederiks, D.J. Noordam and H.D. Tjalsma (eds.), *Armoede en sociale spanning. Sociaal-historische studies over Leiden in de achttiende eeuw* (Hilversum 1985) 69-86
- Delumeau, Jean, *La peur en Occident (XIVe – XVIIIe siècles)* (Parijs 1978)
- Denys, C., 'The development of police forces in urban Europe in the eighteenth century', *Journal of Urban History*, 36 (2010) 332-344
- Deursen, A.Th. van, *Bavianen en slijkgeuzen. Kerk en kerkvolk ten tijde van Maurits en Oldebarnevelt* (Amsterdam 1991)
- Deursen, A.Th. van, *Plain lives in a Golden Age. Popular culture, religion and society in seventeenth-century Holland* (Cambridge 1991)

- Diederiks, H.A., D.J. Noordam & H.D. Tjalsma, *Armoede en sociale spanning: sociaal-historische studies over Leiden in de achttiende eeuw* (Hilversum 1985)
- Dinges, M., 'Frühneuzeitliche Armenfürsorge als Sozialdisziplinierung? Probleme mit einem Konzept', *Geschichte und Gesellschaft* 17 (1991) 5-29
- Dorren, G., *Eenheid en verscheidenheid. De burgers van Haarlem in de Gouden Eeuw* (Amsterdam 2001).
- Dorwart, R.A., *The Prussian welfare state before 1740* (Cambridge Mass.1971)
- Duben, Alan & Cem Behar, *Istanbul households. Marriage, family and fertility, 1880-1940* (New York 1991)
- Duffy, Eamon, *The stripping of the altars. Traditional religion in England c. 1400-c.1580* (New Haven/Londen 1992)
- Egmond, F., 'Fragmentatie, rechtsverscheidenheid en rechtsongelijkheid in de Noordelijke Nederlanden tijdens de zeventiende en achttiende eeuw', in: S. Faber (ed.), *Nieuw licht op oude justitie. Misdaad en straf ten tijde van de Republiek* (Muiderberg 1989) 9-22
- Eibach, J. & Ineken Schmidt-Voges (Eds.) *Das Haus in der Geschichte Europas. Ein Handbuch.* (Berlin/Boston 2015)
- Elias, Norbert, *The civilizing process. The history of manners* (New York 1978)
- Elman, Benjamin A., *On their own terms. Science in China, 1550-1900* (Cambridge Mass. 2005)
- Emich, A.M.C., *Gezag in wording: een studie over de organisatie van de politie tussen 1795 en 1825* (Apeldoorn 1995)
- Engel, E., *Die deutsche Stadt des Mittelalters* (München 1993)
- Engelen, Theo, 'The Hajnal hypothesis and transition theory', in: Theo Engelen & A.P. Wolf, *Marriage and the family in Eurasia. Perspectives in the Hajnal hypothesis* (Amsterdam 2005) 51-73
- Eijnatten, Joris van en Lieburg, Fred van, *Nederlandse religiegeschiedenis* (Hilversum 2005).
- Faroqi, Suraiya, *Towns and townsmen of Ottoman Anatolia: Trade, crafts and food production in an urban Setting, 1520-1650* (New York/Cambridge, 1984)
- Farr, J.R., *Artisans in Europe, 1300-1914* (Cambridge 2000)
- Fehler, T., *Poor relief and Protestantism: the evolution of social welfare in sixteenth-century Emden* (Aldershot 1990)
- Flint, Valerie I.J., *The rise of magic in early medieval Europe* (Princeton 1991)
- Foucault, Michel, *Discipline and punish: The birth of the prison* (New York 1978)
- Friedrichs, C.R., *The early modern city, 1450-1750* (Londen 1995)
- Friedrichs, C.R., *Urban politics in early modern Europe* (Londen 2000)
- Frijhoff, Willem, *La société néerlandaise et ses gradués 1575-1814* (Amsterdam 1981)
- Frijhoff, Willem, *Wegen van Evert Willemsz. Een Hollands weeskind op zoek naar zichzelf, 1607-1647* (Nijmegen 1995)
- Frijhoff, Willem & Marijke Spies, *1650. Bevochten eendracht* (Den Haag 1999)
- Garrioch, D. & M. Peel, 'Introduction: The social history of urban neighborhoods', *Journal of Urban History*, 32 (2006) 663-676
- Garrioch, D., *Neighbourhood and community in Paris, 1740-1790* (Cambridge 1986)
- Geertz, G., 'Religious belief and economic behavior in a central Javanese town: some preliminary considerations', *Economic Development and Cultural Change* 4, no. 2 (1956) 134-158
- Glaudemans, C., *Om die wrake wille. Eigenrichting, veten en verzoening in laat-middeleeuws Holland en Zeeland* (Hilversum 2004)
- Goldgar, Anne, *Impolite learning. Conduct and community in the Republic of Letters 1680-1750* (New Haven 1995)
- Gorski, Philip S., *The disciplinary revolution. Calvinism and state formation in early modern Europe, 1550-1750* (Chicago 1996)
- Goudriaan, K., J. van Moolenbroek & A. Tervoort (red.), *Education and learning in the Netherlands, 1400-1600. Essays in honour of Hilde de Ridder-Symoens* (Leiden/Boston 2004)
- Grell, Ole Peter & Andrew Cunningham (red.), *Health care and poor relief in Protestant Europe, 1500-1700* (London and New York 1997)

- Grell, Ole Peter, Andrew Cunningham & J. Arrizabalaga (red.), *Health care and poor relief in counter-reformation Europe* (Londen/New York 1999)
- Gunn, Simon, 'Governance, citizenship, and municipal provision in the modern city', *Journal of Urban History*, 33 (2007) 1006-1014
- Hajnal, J., 'European marriage patterns in perspective', in: D.V.Glass & D.E.C. Eversley (red.), *Population in history. Essays in historical demography* (Londen 1965) 101-143
- Haks, D., *Huwelijk en gezin in Holland in de 17de en 18de eeuw: processtukken en moralisten over aspecten van het laat 17de- en 18de-eeuwse gezinsleven* (Utrecht 1985)
- Hart, Marjolein 't & Manon van der Heijden, 'Het geld van de stad. Recente historiografische trends in het onderzoek naar stedelijke financiën in de Nederlanden', *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis*, 3 (2006) 3-35
- Heijden, Manon van der, *Huwelijk in Holland. Stedelijke rechtspraak en kerkelijke tucht 1550-1700* (Amsterdam 1998)
- Heijden, Manon van der, 'Misdrijf of zonde? Sociale controle van huwelijksgedrag in Holland tijdens de vroegmoderne tijd', *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, 27 (2001) 281-308
- Heijden, Manon van der, e.a. (red.), *Serving the urban community. The rise of public services in the Low Countries* (Amsterdam 2010)
- Heijden, Manon van der, *Civic Duty. Public Services in the Early Modern Low Countries* (Newcastle 2012)
- Heijden, Manon van der, *Women and Crime in Early Modern Holland* (Boston/Leiden 2016)
- Herwaarden, J. van, 'Medici in de Nederlandse samenleving in de late Middeleeuwen (veertiende-zestiende eeuw)', *Tijdschrift voor Geschiedenis*, 96 (1983) 348-378
- Heuvel, Daniëlle van den, 'Partners in marriage and business? Guilds and the family economy in urban food markets in the Dutch Republic', *Continuity and Change*, 23 (2009) 217-236
- Hoffmann, C.A., 'Social control and the neighborhood in European cities', in: Herman Roodenburg & Pieter Spierenburg (red.), *Social control in Europe. Volume 1, 1500-1800* (Columbus 2004) 309-327.
- Hohenberg, Paul M. & Lynn Hollen Lees, *The making of urban Europe 1000-1994* (Cambridge Mass.1995)
- Hoppenbrouwers, P.C.M., 'Maagschap en vriendschap. Een beschouwing over de structuur en functies van verwantschapsbetrekkingen in het laat-middeleeuwse Holland', *Holland*, 17 (1985) 69-108
- Hoppenbrouwers, P.C.M., 'Town and country in Holland, 1300-1550', in: S.R. Epstein (red.), *Town and country in Europe, 1300-1800* (Cambridge 2001) 54-79
- Hsü, Immanuel C.Y., *The rise of modern China* (Oxford 1995)
- Huters, Theodore, Roy Bin Wong & Pauline Yu (red.), *Culture and state in Chinese history. Conventions, accommodations, and critiques* (Stanford, 1997)
- Isenmann, E., *Die deutsche Stadt im Spätmittelalter, 1350-1500. Stadtgestalt, Recht, Stadtrecht, Kirche, Gesellschaft, Wirtschaft* (Stuttgart 1988)
- Israel, Jonathan I., *The Dutch Republic, its rise, greatness, and fall, 1477-1806* (Oxford 1995)
- Israel, Jonathan I., *Radical Enlightenment. Philosophy and the making of modernity 1650-1750* (Oxford 2001)
- Jacob, Margaret C. & Wijnand W. Mijnhardt, (red.), *The Dutch Republic in the eighteenth century. Decline, Enlightenment, and Revolution* (Ithaca 1992)
- Jorink, Eric, *Het Boeck der Natuere. Nederlandse geleerden en de wonderen van Gods Schepping 1575-1715* (Leiden 2006)
- Jütte, R., *Poverty and deviance in early modern Europe* (Cambridge 1994)
- Kaplan, B.J., *Calvinists and libertines: Confession and community in Utrecht 1578-1620* (Oxford 1995).
- Kaplan, B.J., *Divided by faith : religious conflict and the practice of toleration in early modern Europe* (Cambridge 2007)
- Karpat, Kemal H., *Studies on Ottoman social and political history* (Leiden 2002)

- Kloek, Els, *Vrouw des huizes. Een cultuurgeschiedenis van de Hollandse huisvrouw* (Amsterdam 2009)
- Kloek, Joost & Karin Tilmans (red.), *Burger. Een geschiedenis van het begrip 'burger' in de Nederlanden van de Middeleeuwen tot de 21ste eeuw* (Amsterdam 2002)
- Knevel, P., *Burgers in het geweer: de schutterijen in Holland, 1550-1700* (Hilversum 1994)
- Knittler, H., *Die europäische Stadt in der frühen Neuzeit. Institutionen, Strukturen, Entwicklungen* (München 2000)
- Kooi, Christine, *Liberty and religion: Church and state in Leiden's Reformation, 1572-1620* (Leiden 2000)
- Kuhn, Dieter, *The age of Confucian rule. The Song transformation of China* (Cambridge Mass. 2009)
- Kuijpers, E., 'Lezen en schrijven. Onderzoek naar het alfabetiseringsniveau in zeventiende-eeuws Amsterdam', *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, 23 (1997) 490-522
- Kuijpers, E., *Migrantenstad: migratie en sociale verhoudingen in 17e eeuw Amsterdam* (Hilversum 2005)
- Lerner, Christina, *Witchcraft and religion. The politics of popular belief* (Baltimore 1981)
- L'initiative publique des communes en Belgique. Fondements historiques (Ancien Régime) 11e Colloque International. Spa, 1-4 sept. 1982. Actes* (Brussel 1984)
- Lecuppre-Desjardin, E. & A.L. Van Bruaene (red.), *De bono communi. The discourse and practice of the common good in the European city (13th-16th c.)* (Turnhout 2009)
- Lee, J.Z. & W. Feng, *One quarter of humanity. Malthusian mythology and Chinese realities 1700-2000* (Cambridge Mass. 1999)
- Leeuwen, Marco H.D. van, *The logic of charity. Amsterdam, 1800-1850* (New York 2000)
- Leeuwen, Marco H.D. van, *Zoeken naar zekerheid. Risico's, preventie, verzekeringen en andere zekerheidsregelingen in Nederland 1500-2000*, dl. 1, *De rijke Republiek: gilden, assuradeurs en armenzorg 1500-1800* (Amsterdam 2001)
- Leeuwen, Marco H.D. van, *Mutual insurance 1550-2015. From guild welfare and friendly societies to contemporary micro-insurers* (Londen 2016)
- Leiten, Kristoffel en Elise van Nederveen Meerkerk (red.), *Child labor's global past 1650-2000* (Bern 2011).
- Le Goff, Jacques (red.), *La ville en France au Moyen Âge. Des Carolingiens à la Renaissance* (1980; Parijs 1998)
- Le Goff, Jacques, *La naissance du purgatoire* (Parijs 1981)
- Le Goff, Jacques, *La bourse et la vie. Economie et religion au Moyen Âge* (Parijs 1986)
- Le Roy Ladurie, Emmanuel, *Montaillou, village occitan de 1294-1324* (Parijs 1975)
- Lindberg, C., *Beyond charity. Reformation initiatives for the poor* (Minneapolis 1993)
- Lindert, P.H., 'Poor relief before the welfare state: Britain versus the Continent, 1780-1880', *European Review of Economic History*, 2 (1998) 101-140.
- Lindert, P.H., *Growing public: social spending and economic growth since the eighteenth century* (Cambridge 2004)
- Lis, Catharina & Hugo Soly, *Poverty and capitalism in pre-industrial Europe* (Brighton 1979)
- Lis, Catharina & Hugo Soly, 'Beter een goede buur dan een verre vriend'. Buurschap en buurtleven in Westeuropese steden aan het eind van het Ancien Régime', in: B.M.A. de Vries e.a. (red.), *De kracht der zwakken. Studies over arbeid en arbeidersbeweging in het verleden* (Amsterdam 1992) 81-107
- Lis, Catharina & Hugo Soly, 'Neighbourhood social change in West European cities. Sixteenth to nineteenth centuries', *International Review of Social History*, 38 (1993) 1-30.
- Lis, Catharina & Hugo Soly, *Disordered lives. Eighteenth-century families and their unruly relatives* (Cambridge 1996)
- Lundh, Christer, Satomi Kurosu et al. (red.), *Similarity in difference. Marriage in Europe and Asia, 1700-1900* (Cambridge 2014)
- Lynch, K.A., *Individuals, families, and communities in Europe, 1200-1800. The urban foundations of Western society* (Cambridge 2003)
- MacCulloch, Diarmaid, *Reformation. Europe's house divided 1490-1700* (Londen 2003)
- Maes, L.Th., *Vijf eeuwen stedelijke strafrecht. Bijdrage tot de rechts- en cultuurgeschiedenis der Nederlanden* (Antwerpen 1947)

- Marnef, G., *Antwerp in the age of Reformation. Underground protestantism in a commercial metropolis, 1550-1577* (Baltimore/London 1996)
- McCants, Anne, *Civic charity in a Golden Age. Orphan care in early modern Amsterdam* (Chicago 1997)
- McCants, Anne, 'Exotic goods, popular consumption, and the standard of living: Thinking about globalization in the early modern world', *Journal of World History*, 18 (2007) 433-462
- McNeill, William, *Plagues and peoples* (Oxford 1976)
- Medick, Hans, 'The proto-industrial family economy', in: Peter Kriedte, Hans Medick and Jürgen Schlumbohm, *Industrialization before industrialization* (Cambridge 1981) 38-73
- Mitterauer, Michael, *Warum Europa? Mittelalterliche Grundlagen eines Sonderwegs* (München 2003)
- Monter, William, *Witchcraft in France and Switzerland. The borderlands during the Reformation* (Ithaca 1976)
- Moor, Tine de & Jan Luiten van Zanden, *Vrouwen en de geboorte van het kapitalisme in Europa* (Amsterdam 2006)
- Muchembled, R., *De uitvinding van de moderne mens. Collectief gedrag, zeden, gewoonten en gevoelswereld van de middeleeuwen tot de Franse Revolutie* (Amsterdam 1991).
- Muchembled, R. A., *History of Violence: from the end of the Middle Ages to the present* (Cambridge 2012).
- Muldrew, C., 'From a "light cloak" to an "iron cage": historical changes in the relation between community and individualism', in: A. Shepard & P. Withington (red.), *Communities in early modern England. Networks, place, rhetoric* (Manchester 2000) 156-179
- Muldrew, C., *The economy of obligation. The culture of credit and social relations in Early Modern England* (Hampshire-New York 1998)
- Munck, Bert de, 'Skills, trust and changing consumer preferences. The decline of Antwerp's craft guilds from the perspective of the product market, ca. 1500 – ca. 1800', *International Review of Social History*, 53 (2008) 197-233
- Munck, Bert de, *Technologies of learning. Apprenticeship in Antwerp from the 15th century to the end of the ancien régime* (Turnhout 2007)
- Munck, Bert de en Anne Winter (red.), *Gated communities? Regulation in early modern cities* (Farnham 2012).
- Mijnhardt, Wijnand W., 'Urbanization, culture and the origins of the Dutch Enlightenment', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden/The Low Countries History Review*, 125 nos.2-3 (2010) 141-177
- Naquin, Susan & Evelyn Rawski, *Chinese society in the eighteenth century* (New Haven 1987)
- Nederveen Meerkerk, Elise van, *De draad in eigen handen. Vrouwen en loonarbeid in de Nederlandse textielindustrie, 1581-1810* (Amsterdam 2007)
- Nierop, H.F.K. van, 'Sewing the bailiff in a blanket: Catholics and the law in Holland', in: R. Po-Chia Hsia & H.F.K. van Nierop (red.), *Calvinism and religious toleration in the Dutch Golden Age* (Cambridge 2002) 102-111
- Numbers, Ronald L.(red.), *Galileo goes to jail and other myths about science and religion* (Cambridge 2009)
- Nusteling, H., *Welvaart en werkgelegenheid in Amsterdam, 1540-1860: Een relaas over demografie, economie, en sociale politiek van een wereldstad* (Amsterdam 1985)
- O'Brien, Patrick, Derek Keene, Marjolein 't Hart & Herman van der Wee, (red.), *Urban achievement in early modern Europe. Golden Ages in Antwerp, Amsterdam and London* (Cambridge 2001)
- O'Grada, Cormac , *Famine. A short history* (Princeton 2009)
- Olson, M., *The logic of collective action* (Cambridge 1971)
- Orme, N., *Medieval schools. From Roman Britain to Renaissance England* (New Haven/Londen 2006).
- Palliser, D.M., Peter Clark and Martin Daunton (red.), *The Cambridge urban history of Britain*, 3 vols. (Cambridge 2000)
- Parker, C.H., 'The pillars of a new community. Conflicts and cooperation over poor relief in post-Reformation Holland', in: M. van der Heijden e.a. (ed.), *Serving the urban community. The rise of public services in the Low Countries* (Amsterdam 2009) 155-167

- Parker, Charles H., *Faith on the margins: Catholics and Catholicism in the Dutch Golden Age* (Cambridge Mass. 2008)
- Parker, Charles H., *The reformation of community: social welfare and Calvinist charity in Holland, 1572-1620* (Cambridge 1998)
- Peters, E.M., 'Prison before the prison: The Ancient and Medieval worlds' in: N. Morris & D.J. Rotham (red.), *The Oxford history of the prison. The practice of punishment in Western society* (New York/Oxford 1998) 3-43
- Pilcher, Jeffrey M., *Food in World History* (New York/Londen, 2006)
- Pinch, S., *Cities and services: the geography of collective consumption* (Boston 1975)
- Pinker, Steven, *The better angels of our nature. Why violence has declined* (New York 2011)
- Pinol, J.L. e.a. (eds.), *Histoire de l'Europe urbaine*, 2 vols. (Paris 2003)
- Po-Hsia Hsia, R., *The world of Catholic renewal 1540-1770* (Cambridge 1998)
- Pol, L.C. van de, *De burger en de hoer. Prostitutie in Amsterdam* (Amsterdam 2003)
- Pot, G.P.M., *Arm Leiden. Levensstandaard, bedeling en bedeeden, 1750-1854* (Hilversum 1994)
- Prak, Maarten, 'Burghers into citizens: Urban and national citizenship in the Netherlands during the revolutionary era (c. 1800)', *Theory and Society*, 26 (1997) 403-420
- Prak, Maarten, *Republikeinse veelheid, democratisch enkelvoud. Sociale verandering in het Revolutietijdvak 's-Hertogenbosch 1770-1820* (Nijmegen 1999)
- Prak, Maarten, *The Dutch Republic in the seventeenth century* (Cambridge 2005, reprinted in 2008)
- Prak, Maarten, 'The Dutch Republic as a bourgeois society', *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden/The Low Countries History Review*, 125 nos.2-3 (2010) 107-138
- Prak, Maarten en Jan Luiten van Zanden, *Nederland en het poldermodel : sociaal-economische geschiedenis van Nederland, 1000-2000* (Amsterdam 2013).
- Pullan, B., *Rich and poor in Renaissance Venice: The social institutions of a Catholic state* (Cambridge 1971)
- Pullan, B., 'Catholics, Protestants, and the poor in Early Modern Europe', *Journal of Interdisciplinary History* 35 (2005) 441-456
- Putnam, Robert D., *Making democracy work. Civic traditions in modern Italy* (Princeton 1993)
- Putnam, Robert D., *Bowling alone. The collapse and revival of American community* (New York 2000)
- Raadschelders, J.C.N., *Plaatselijke bestuurlijke ontwikkelingen 1600-1980. Een historisch-bestuurskundig onderzoek in vier Noord-Hollandse gemeenten* (Den Haag 1990)
- Rawski, Evelyn, *Education and popular literacy in Ch'ing China* (Ann Arbor 1979)
- Ridder-Symoens, H. de, 'Training and professionalization', in: W. Reinhard (red.), *Power elites and state building* (Oxford 1996) 149-172
- Rooden, Peter van, 'Jews and religious toleration in the Dutch Republic', in: R. Po-Chia Hsia & H.F.K. van Nierop (red.), *Calvinism and religious toleration in the Dutch Golden Age* (Cambridge 2002) 132-147
- Roodenburg, Herman, *Onder censuur. De kerkelijke tucht inde gereformeerde gemeente van Amsterdam, 1578-1700* (Hilversum 1990)
- Roodenburg, Herman & Pieter Spierenburg (red.), *Social control in Europe, dl.1, 1500-1800* (Ohio 2004)
- Rousseaux, X., 'From medieval cities to national states, 1350-1850: The historiography of crime and criminal justice in Europe', in: C. Emsley & L.A. Knafla (red.), *Crime history and histories of crime: studies in the historiography of crime and criminal justice in modern history* (London/Westport 1996) 3-32
- Rowe, William T., *China's ast empire. The great Qing* (Cambridge 2009)
- Sabra, Adam Abdelhamid, *Poverty and charity in Medieval Islam: Mamluk Egypt, 1250-1517* (Cambridge 1968)
- Safley, T.M. (ed.), *The Reformation of charity. The secular and the religious in early modern poor relief* (Boston/Leiden 2003).
- Schama, Simon, *The embarrassment of riches. An Interpretation of Dutch culture in the Golden Age* (Berkeley 1987)

- Scheidel, Walter, *The great leveler. Violence and the history of inequality from the Stone Age to the twenty-first century* (Princeton 2016)
- Schilling, Heinz (red.), *Institutionen, Instrumente und Akteure sozialer Kontrolle und Disziplinierung im frühneuzeitlichen Europa* (Frankfurt/Main 1999)
- Schilling, Heinz, *Civic Calvinism in northwestern Germany and the Netherlands: sixteenth to nineteenth centuries* (Kirksville 1991)
- Schmidt, Ariadne, *Overleven na de dood. Weduwen in Leiden in de Gouden Eeuw* (Amsterdam 2001)
- Schmidt, Ariadne, 'Survival strategies of widows and their families in early modern Holland, c. 1580-1750', *The History of the Family*, 12 (2007) 268-281
- Schuurman, A., *Private domain, public inquiry: families and life-styles in the Netherlands and Europe, 1550 to the present* (Hilversum 1996)
- Shapin, Stevin, *The Scientific Revolution* (Chicago 1996)
- Shorter, Edward, *The making of the modern family* (Glasgow 1977)
- Slack, Paul, *From Reformation to improvement. Public welfare in Early Modern England* (Oxford 1999)
- Solar, Peter, 'Poor relief and English economic development before the industrial revolution', *Economic History Review*, 48 (1995) 1-22
- Soly, Hugo, 'Continuity and change. Attitudes towards poor relief and health care in early modern Antwerp', in: O.P. Grell & A. Cunningham (red.), *Health care and poor care in protestant Europe 1500-1700* (London/New York 1997) 84-107
- Spaans, J., *Haarlem na de Reformatie: Stedelijke cultuur en kerkelijk leven, 1577-1620* ('s-Gravenhage 1989)
- Spaans, J., *Armenzorg in Friesland 1500-1800. Publieke zorg en particuliere liefdadigheid in zes Friese steden: Leeuwarden, Bolsward, Franeker, Sneek, Dokkum en Harlingen* (Hilversum 1997)
- Spaans, J., 'Religious policies in the seventeenth-century Dutch Republic', in: R. Po-Chia Hsia & H.F.K. van Nierop (red.), *Calvinism and religious toleration in the Dutch Golden Age* (Cambridge 2002) 72-86
- Spierenburg, Pieter (red.), *The emergence of carceral Institutions: Prisons, galleys and lunatic asylums, 1550-1900* (Rotterdam 1984)
- Spierenburg, Pieter, *De verbroken betovering. Mentaliteitsgeschiedenis van preïndustrieel Europa* (Hilversum 1990²)
- Spierenburg, P., *The prison experience. Disciplinary institutions and their inmates in early modern Europe* (Londen 1991)
- Spierenburg, P., 'State formation and criminal justice in early modern Europe: how exceptional was the Dutch model?', in: X. Rousseaux & R. Lévy (red.), *Le pénal dans tous ses états. Justice, états et sociétés en Europe (XIIIe-XXe siècles)* (Brussel 1997) 113-125
- Stagl, Justin, *Eine Geschichte der Neugier. Eine Kunst des Reisens 1550-1800* (Wenen 2002)
- Stearns, Peter N., *Gender in world history* (Londen/New York, 2000)
- Stone, Lawrence, *The family, sex and marriage in England, 1500-1800* (New York 1977)
- Stuurman, Siep, *De uitvinding van de mensheid: korte wereldgeschiedenis van het denken over gelijkheid en cultuurverschil* (Amsterdam 2009)
- Swaan, Abram de, *Zorg en de staat. Welzijn, onderwijs en gezondheidszorg in Europa en de Verenigde Staten in de nieuwe tijd* (Amsterdam, 5e ed. 1996).
- Taylor, Charles, *A secular age* (Cambridge Mass. 2007)
- Tervoort, A.L., *The iter italicum and the Northern Netherlands. Dutch students at Italian universities and their role in the Netherlands' society (1426-1575)* (Leiden 2005)
- Thomas, Keith, *Religion and the decline of magic. Studies in popular beliefs in sixteenth- and seventeenth century England* (Harmondsworth 1971)
- Thijs, A.K.L., *Van geuzenstad tot katholiek bolwerk. Antwerpen en de contrareformatie* (Turnhout 1990)
- Thijs, A.K.L., 'Religion and social structure: religious rituals in pre-industrial trade associations in the Low Countries', in: Maarten Prak e.a. (red.), *Craft guilds in the early modern Low Countries. Work, power, and representation* (Aldershot 2006) 157-173

- Tilmans, K., 'Republikeins burgerschap en het civic humanism in de Bourgondisch-Habsburgse Nederlanden (1477-1566)', in: Joost Kloek & Karin Tilmans (red.), *Burger. Een geschiedenis van het begrip 'burger' in de Nederlanden van de middeleeuwen tot de 21ste eeuw* (Amsterdam 2002)
- Vanhemelryck, F., *De criminaliteit in de ammanie van Brussel van de late middeleeuwen tot het einde van het Ancien Régime (1404-1789)* (Brussel 1981)
- Vlis, Ingrid van der, *Leven in armoede. Delftse bedeeden in de zeventiende eeuw* (Amsterdam 2001)
- Vovelle, Michel, *Piété baroque et déchristianisation en Provence au XVIIIe siècle. Les attitudes devant la mort d'après les clauses de testaments* (Parijs 1978)
- Vries, Jan de & Ad van der Woude, *The first modern economy. success, failure and perseverance of the Dutch economy, 1500-1815* (Cambridge 1997)
- Vries, Jan de, *The industrious revolution. Consumer behavior and the household economy, 1650 to the present* (Cambridge, 2008)
- Waardt, Hans de, *Toverij en samenleving, Holland 1500-1800* (Den Haag 1991)
- Waley-Cohen, Joanna, *The sextants of Beijing. Global currents in Chinese history* (New York 1999)
- Walker, M., *German home towns. Community, state, and the general estate, 1648-1871* (Ithaca 1971)
- Walle, K., *Buurthouden: de geschiedenis van burengebruiken en buurtorganisaties in Leiden (14e-19e eeuw)* (Leiden 2005)
- Watts, Sheldon, *Disease and medicine in world history* (New York/Londen 2003)
- Weber, Max, *Wirtschaft und Gesellschaft* (Tübingen 1972 (5))
- Weber, M., *Gezag en bureaucratie* (Rotterdam 1972)
- Weber, Max, *The Protestant Ethic and the spirit of capitalism* (Londen/New York 2005)
- Wrigley, E.A. & R. Schofield, *The population history of England, 1541-1871. A reconstitution* (Londen 1981)
- Zanden, Jan Luiten & Maarten Prak, 'Towards an economic interpretation of citizenship: The Dutch Republic between medieval communes and modern nation-states', *European Review of Economic History*, 10 (2006) 111-146
- Zanden, Jan Luiten van & Eltjo Buringh 'Charting the 'Rise of the West'. Manuscripts and printed books in Europe. A long-term perspective from the sixth to the eighteenth centuries', *Journal of Economic History*, 69 (2009) 409-445